

Siflisin törədicisi. Morfoloji və kultural xassələri.

Antigen quruluşu. Patogenlik amilləri.

Spiroxtlərin insan üçün patogen olan cinslərinə Treponema, Borrelia, Leptospira aiddir. Treponemalar arasında insan patologiyasında mühüm əhəmiyyət kəsb edən siflisin törədicisi – T.pallidum növüdür. O, 5-15 mkm uzunluğa, 0,2 mkm qalınlığa malik, 8 – 12 qıvrımdan ibarət spiralşəkilli mikroorqanizmdir. Qıvrımlar arasındakı məsafə 1 mkm-dir. Anilin boyaqları ilə zəif, Gimza üsulu ilə solğun çəhrayı rəngə boyanır. Onları gümüş ləmə üsulu ilə də boyamaq mümkündür. Nativ preparatların fazalı – kontrast və qaranlıq sahəli mikroskopiyası hərəkətli spiroxtləri asanlıqla aşkar etməyə imkan verir. Onların hərəkəti spiralşəkilli formanı saxlamaqla düz bucaq altında əyilmə ilə müşayiət edilir.

T.pallidum ştammları süni qidalı mühitlərdə, eləcə də toxuma kulturasında inkişaf etmir. Qeyri – virulentli ştammları anaerob şəraitdə 35⁰C – də in vitro amin turşular, vitaminlər, duzlar, minerallar və zərdab albuminləri əlavə edilmiş aqarda kultivasiya etmək mümkündür. Kultivasiyanın 3 – 5- cığünü kiçik, hamar koloniyalar əmələ gətirir. Kultivasiya virulentliyin itirilməsinə və antigen xassələrinin dəyişməsinə səbəb olur.

Qeyri-virulent şammlarının bəziləri H₂S əmələ gətirir, qlükoza, qalaktoza, saxaroza, maltoza və manniti turşu əmələ gətirməklə parçalayırlar.

Antigen quruluşu kifayət qədər öyrənilməmişdir, orqanizmdə törədiciyə qarşı spesifik anticisimlər əmələ gəlir ki, bunları da dolayı immunoflüoressensiya, eləcə də immoblizasiya reaksiyalarında aşkar etmək mümkündür. Anticisimlər treponemaları məhv etmək və onların iştirakı ilə komplemeti birləşdirmək qabiliyyətinə malikdirlər. T.pallidum orqanizmdə həmçinin anticisimlərə bənzər substansiyaların – reaginlərin əmələ gəlməsini induksiya edirlər ki, bunlar da məməli heyvanların

ürək əzələsindən alınmış kardiolipinlə flokulyasiya reaksiyaları verir. Bu reaksiya siflisin diaqnostikasında istifadə edilir.

T.pallidum dezinfeksiyaedici maddələrin, qurumaya, günəş şüalarının təsirinə həssasdır. Qaynadıldıqda ani olaraq məhv olur. Qan və qan preparatlarında 4°C-də 24 saat müddətində həyat qabiliyyətini saxlayır. Əlverişsiz şəraitdə sistayabənzər, eləcə də L-formalar əmələ gətirirlər.

T.pallidum –un patogenliyi ilk növbədə onun fəal hərəkətli olması ilə təmin edilir. Məhz hərəkətli olması hesabına o, dəri və selikli qişa baryerlərini asanlıqla dəf edərək dərin toxumalara, eləcə də qan cərəyanına daxil olur. Fibronektinə və kollagenə qarşı reseptorlar onun interstisial toxumaya adheziyasını təmin edir. Treponemalar toksin əmələ gətirmir. Lipoproteinlər immunpatoloji proseslərin inkişafında iştirak edir.